

Oxidačně redukční děje

jsou reakce při nichž dochází ke změně oxidačního čísla u vzájemně reagujících látek

oxidace reakce, při níž reaktant předává své e^-

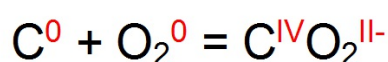
redukce reakce, při níž reaktant přijímá e^-

oxidační činidlo

látka oxidující ostatní látky tak že od nich přijímá e^- a sama se tedy redukuje; **příjemce = akceptor e^-**

redukční činidlo

látka redukující ostatní látky tak, že jim předává své e^- a sama se tedy oxidauje; **dárce = donor e^-**

C - 4e⁻ = oxidace ale redukční činidlo

O₂ + 2x2e⁻ = redukce ale oxidační činidlo

Elektrochemická řada kovů

Li K Ba Cs Na Mg Al Zn Fe Cd Tl Co Ni Sn Pb H Cu Hg Ag Au

z každého prvku byla "vytvořena" elektroda a změřena hodnota rovnovážného napětí mezi touto elektrodou a elektrodou vodíkovou. Podle dosažených výsledků pak byla sestavena řada = Elektrochemická řada kovů

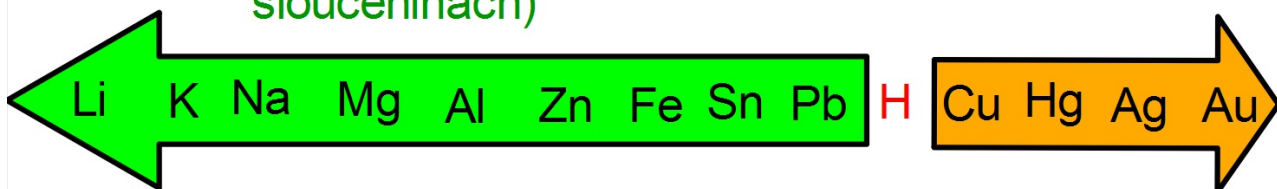
můžeme toho využít pro zjištění:

- ochoty prvku k oxidaci či redukci v dané reakci
- zda bude či nebude daná reakce probíhat

Vlastnosti řady kovů

neušlechtilé prvky
(v přírodě se vyskytují ve
sloučeninách)

ušlechtilé prvky
(v přírodě se
vyskytují samostatně)

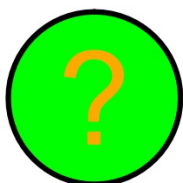
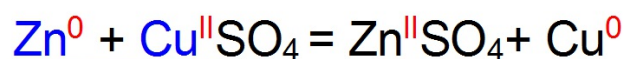
směrem zprava doleva snáze podléhají oxidaci
= vytvářejí sloučeniny

a naopak

směrem zleva doprava snáze podléhají redukci
do vlastního kovu

při porovnávání prvků ve vzájemné reakci přihlédneme
k umístění těchto prvků v řadě kovů

Li K Na Mg Al Zn Fe Sn Pb H Cu Hg Ag Au

Bude reakce probíhat?

Podíváme-li se na vzájemné postavení Zn a Cu v řadě kovů zjistíme:

Cu je napravo od Zn a tudíž se raději redukuje a naopak Zn stojí více nalevo a tedy se raději oxiduje

v reakci výše máme však Cu na straně reaktantů vázanou ve sloučenině, tedy oxidovaném stavu a Zn stojí samostatně ve své redukované formě = oba prvky tedy budou ochotně reagovat a "vymění" si místo = reakce probíhá

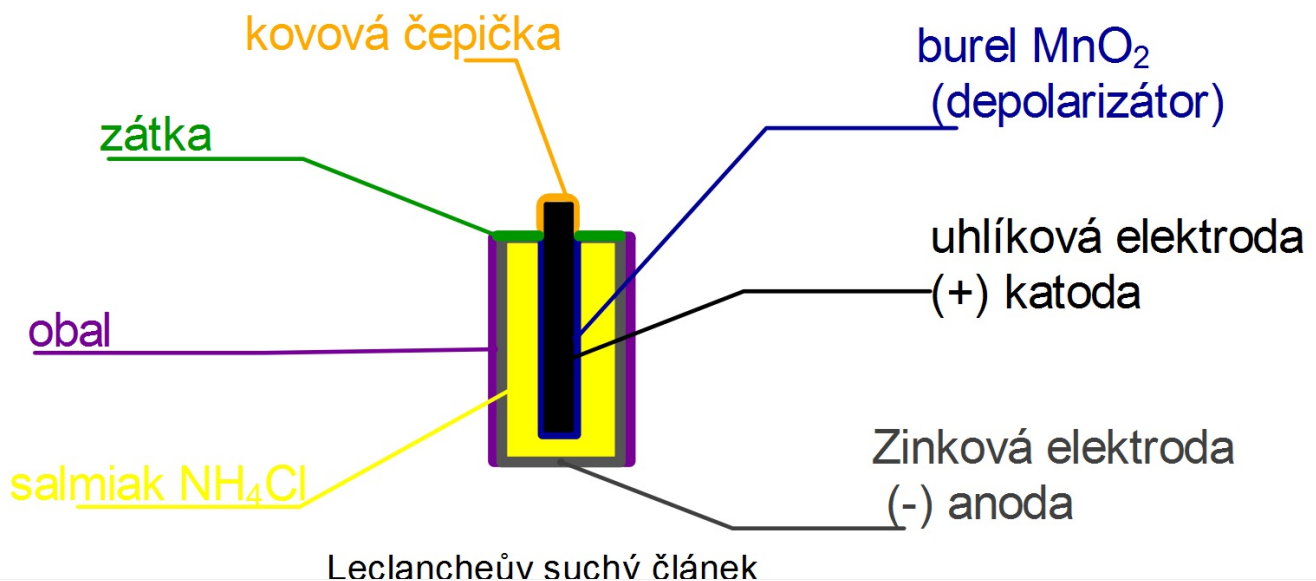
Li K Na Mg Al Zn Fe Sn Pb H Cu Hg Ag Au

Využití redoxních reakcí v praxi

A) Elektrochemické články - zdroje stejnosměrného proudu

1. Galvanický - jde o přímé využití el. E v průběhu redoxního děje

- v elektrochemickém článku je oxidace i redukce prostorově oddělena

2. Akumulátory - nabíjecí → každý akumulátor má svou životnost = určitý počet nabíjecích a vybíjecích cyklů

rozdělujeme akumulátory s elektrolytem:

I)

podle skupenství

- suchým
- kapalným

II)

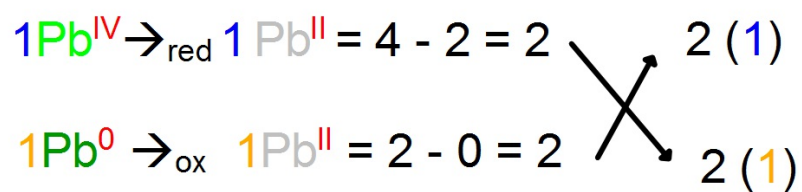
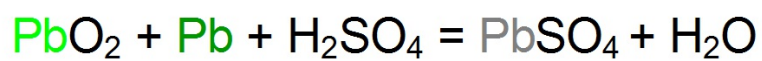
podle složení elektrolytu

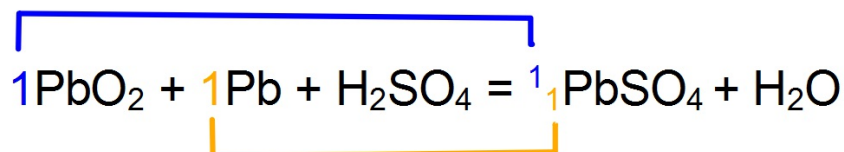
- alkalické (Li-ion; NiMh, NiCd,...)
- s kyselinou (olověné - olověné desky v prostředí zředěné kys. sírové)

Olověný akumulátor

princip:

každé olovo reagovalo
s jednou molekulou
kys. sírové

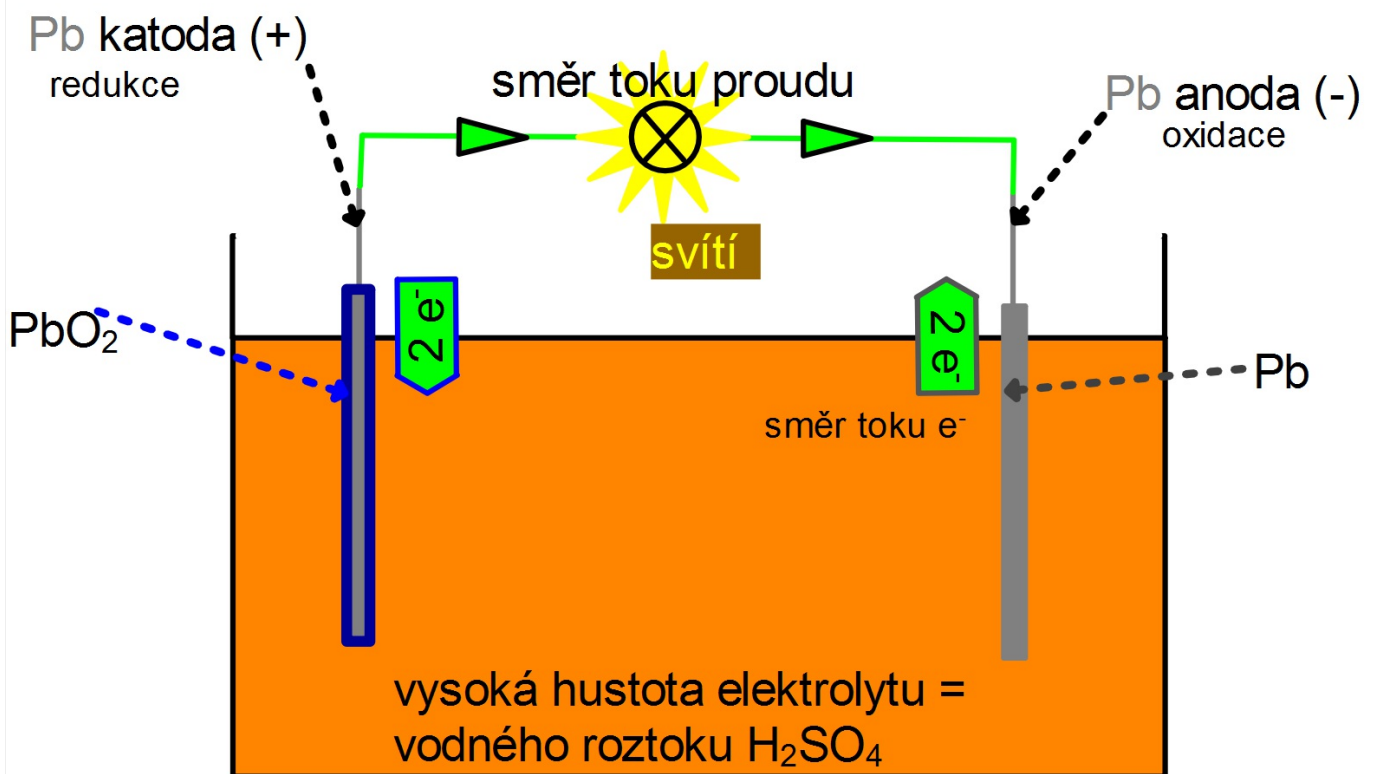
z dílčích rovnic vyplývá,
že olovo v oxidu olovičitém se redukovalo
a samostatné olovo se oxidovalo
do společné sloučeniny - síran olovnatý
tedy je nutné, aby podle zákona zachování hmoty
vznikly dvě molekuly síranu olovnatého,
aby se rovnal počet atomů olova na levé i pravé straně
rovnice a zároveň tímž způsobem dovyčíslíme vodíky
a kyslíky v molekule vody

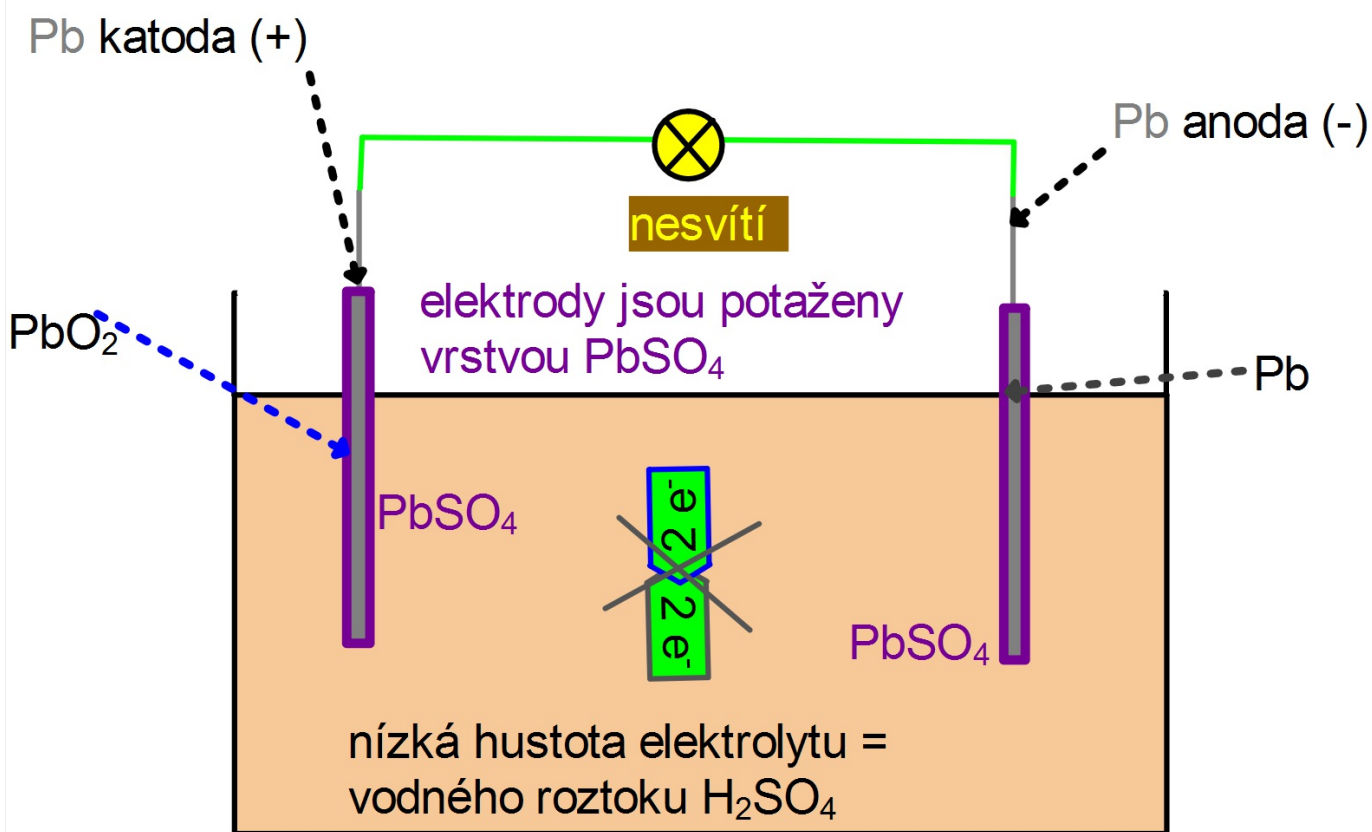

Olověný akumulátor

nabítý

Olověný akumulátor - vybitý

NABÍJENÍ = systém funguje jako elektrolyzátor

v této chvíli ale (-) pól z důvodu obrácení toku proudu
v této chvíli ale (+) pól

Pojmy

katoda

kladná elektroda

dochází zde k redukci = přijímá elektrony

anoda

záporná elektroda

dochází zde k oxidaci

elektrolyt - je látka (gel, roztok) tvořící vnitřní prostředí baterie
- probíhají zde přenosy elektronů, chemické reakce

Elektrolyzér - elektrochemický systém = nádoba, elektrody, elektrolyt

Elektrolýza - do systému dodáváme energii (u galvanického článku ji odebíráme)

v takovém případě je anoda kladným pólem a katoda záporným pólem a směr toku proudu je opačný

B) Využití elektrolýzy

- výroba Chloru a hydroxidu sodného průchodem el. proudu roztokem slané vody (mořské) = solanky
- výroba hliníku z taveniny bauxitu
- pokovování kovů pomocí Cu, Ni, Cr, Zn, ...
  - př.: poměďování
kladná elektroda (+) pól (anoda) = měď
záporná elektroda (-) pól (katoda) = poměďovaný předmět
elektrolyt = roztok CuSO_4

Koroze

redoxní reakce při nichž většinou dochází k nežádoucím jevům na kovových materiálech (horninách, plastech,...), způsobují materiální i ekonomické škody změnou chemického složení materiálu

■ destruktivní změny

u železa - vznik oxidů železa vlivem vlhkosti a kyslíku - šupinky červenohnědé barvy = rez

- odlupováním šupinek se neustále odkrývá nové železo a koroze prostupuje celým předmětem

vzniká na spoji dvou odlišných kovů

■ galvanický článek např.: spojením okapu pozinkovaného a měďěného (voda jako elektrolyt)

■ pasivace vytvoření vrstvičky vlastního kovu na povrchu, která se ihned neodlupuje (měděnka na mědi)

Ochrana proti korozi

nátěry - barva, tuk, olej
pokovení
poplastování